

FACTORII CARE INFLUENȚEAZĂ CONȚINUTUL SITUAȚIILOR FINANCIARE

dr.hab., prof.univ. Țurcanu Viorel, ASEM

In the some countries contain of financial statements depend at the number of factors. The primary factors are source of financing, legal base, taxation. At present time in Republic Moldova by elaboration project forms of financial statements take into consideration as this factors as regiments IFRS and Directives EU.

Scopul situațiilor financiare este unul primordial – de a furniza utilizatorilor interni și externi informații necesare adoptării deciziilor economice și de gestiune.

Este indiscutabil faptul că și contabilitatea curentă joacă un rol important în cadrul sistemului contabil al entității, inclusiv prin aceea că are menirea de a pregăti informația utilă elaborării situațiilor financiare. Și atunci apare întrebarea, care parte a contabilității are astăzi o prioritate mai mare, contabilitatea curentă sau pregătirea situațiilor financiare? În opinia noastră, în condițiile actuale, când informația pentru utilizatori este de valoare vastă, pe primul plan trebuie puse informațiile prezentate în situațiile financiare. De aceea suntem de acord cu unii autori care consideră că nu contabilitatea, dar raportarea financiară este "un limbaj ai oamenilor de afaceri". Nu înzadar și standardele internaționale au fost numite Standarde Internaționale de Raportare Financiară (SIRF). În fiecare din ele se relatează modul de recunoaștere, evaluare și prezentare în situațiile financiare a fiecărui element contabil.

Și atunci când țara trece la SIRF sau își elaborează standardele naționale în corespundere cu acestea, mai întâi se decide formatul și conținutul situațiilor financiare, apoi în dependență de pozițiile incluse în ele se formează nomenclatorul conturilor contabile și respectiv se adoptă metodologia funcționării lor.

Totodată trebuie de menționat că întotdeauna au existat divergențe între situațiile financiare din diferite țări, chiar și în cazurile când se consideră că contabilitatea se ține în conformitate cu SIRF. Aceasta se poate explica prin aceea că asupra situațiilor financiare influențează un șir de factori, principalii din ei fiind: sursele de finanțare, baza juridică, legătura dintre contabilitate și fiscalitate. Acestea impun organele care elaborează standardele contabile naționale să aleagă din câteva metode de recunoaștere, evaluare și prezentare a informației stipulate în SIRF acelea, care mai mult corespund mediului național al țării.

Să examinăm esența acestor factori.

Conform criteriului – **sursele de finanțare**, se cunosc țări cu orientare la acționari (SUA, Anglia, Olanda, Canada, Australia) și țări cu orientare la creditorii (Germania, Franța, Italia, Spania, Portugalia). În țările unde entitățile preponderent sunt finanțate din contul capitalului acționar, situațiile financiare au mai mult o orientare la investitori și acționari. Aceasta înseamnă, că în situațiile financiare trebuie să se prezinte informații, care oferă posibilitatea acționarilor existenți și potențiali să adopte decizii corecte și mai eficiente în vederea investițiilor. Totodată investitorii, acționarii, ca proprietari ai entității, pot să ceară informații suplimentare despre starea financiară a companiei. Ca rezultat, în fața entității raportoare apar stimulente puternice de pregătire a informației performante.

În țările în care sursa principală de finanțare este creditarea, situațiile financiare sunt orientate preponderent spre creditorii. Astfel, informația prezentată în raportarea financiară anuală trebuie să fie utilă pentru a concluda dacă entitatea este capabilă să-și îndeplinească angajamentul de a rambursa datoria.

Esența factorului al doilea – **baza juridică**, constă în aceea că în decursul multor ani în țările occidentale s-au dezvoltat două sisteme juridice: a dreptului general și a dreptului civil.

Sistemul dreptului general este caracteristic țărilor din Marea Britanie, SUA și altor state, numite anglo-saxone. Particularitatea dreptului general constă în aceea că în fiecare proces de examinare el se dezvoltă ca sistem juridic și nu prevede reguli generale care ar putea fi aplicate în

orice situație. De aceea și regulile referitoare la raportarea financiară nu fac parte din lege, dar sunt prerogativa organizațiilor profesionale, care elaborează standardele respective.

Sistemul dreptului civil s-a dezvoltat în țările Europei occidentale și se deosebește printr-un număr mare de reguli și fiecare din ele servește drept conduită pentru orice situații. În așa țări dreptul corporativ este bine dezvoltat, iar standardele de raportare financiară, de regulă, sunt elaborate de către organele guvernamentale. Ca rezultat, formatul situațiilor financiare este unificat, iar entitățile la întocmirea acestora se conduc de reguli detaliate, care au caracter de acte normative.

Factorul ce ține de **legătura dintre contabilitate și fiscalitate** se caracterizează, în primul rând prin aceea că în unele țări guvernarea folosește informațiile din situațiile financiare ca bază la impozitarea profitului. De exemplu, cheltuielile se deduc în scopuri fiscale doar atunci când sunt reflectate în situația de profit și pierderi. Ca rezultat, fiscalitatea influențează raportarea financiară și chiar, uneori, determină înclinația ei de partea organelor fiscale. Această situație există în țările Europei continentale.

În țările cu orientare anglo-saxonă legătura dintre profitul impozabil și cel reflectat în situațiile financiare nu este pronunțată din cauza că regulile de recunoaștere și evaluare folosite la elaborarea situațiilor financiare pot să se deosebească de regulile fiscale. De aceea, în bilanț apar așa posturi referitoare la impozite ca "active amânate" și "datorii amânate".

Acești factori și alții, de gen economic, politic și cultural determină diferența dintre sistemele de raportare financiară, deoarece ei influențează în mod direct și indirect conținutul normelor naționale de contabilitate.

Nu este greu de observat, că factorii menționați și țările respective se referă la două școli (sau modele) contabile: anglo-saxone și continentale / Europene (tabelul 1).

Factorii și influența lor asupra situațiilor financiare

<i>Factorii</i>	<i>Sistemul anglo saxon</i>	<i>Sistemul continental / European</i>
1. Sursele de finanțare	Acționarii Au nevoie de a cunoaște rezultatul financiar	Creditorii Sunt interesați să știe capacitatea de rambursare a datoriei
2. Baza juridică	Dreptul general Normele contabile sunt stabilite de către organizațiile profesionale, inclusiv referitoare la situațiile financiare	Dreptul civil Normele contabile sunt stabilite de către organizațiile statale, inclusiv referitoare la situațiile financiare
3. Legătura dintre contabilitate și fiscalitate	Slab pronunțată Nu există influența fiscalității asupra situațiilor financiare	Pronunțată Uneori informațiile prezentate în situațiile financiare sunt prezentate conform regulilor fiscale

Se știe că în Republica Moldova recent se finalizează lucrările privind elaborarea proiectelor standardelor naționale de contabilitate (SNC) în conformitate cu SIRF. O atenție deosebită se acordă și situațiilor financiare, care vor fi reglementate după format și conținut, într-un standard special, numit "Prezentarea situațiilor financiare". De aceea, considerăm că prezintă interes cum au influențat factorii analizați mai sus asupra acestora.

Deseori se afirmă, că pentru a evita divergențele dintre conținutul situațiilor financiare naționale este de ajuns de trecut la SIRF-uri și toate problemele vor dispărea. Însă nu trebuie de uitat că SIRF-le sunt elaborate pe baza principiilor și metodologiei contabilității anglo-saxone. Astfel, pentru țara care practică o contabilitate ce aparține sistemului anglo-saxon, mari probleme nu apar când ea tece la SIRF-ri. Dar pentru țările continentale există unele dificultăți, iar divergențele neapărat vor rămâne. Așa este și în cazul Republicii Moldova.

În primul rând, de aceea că la elaborarea standardelor contabile naționale a trebuit de ținut cont nu numai de principiile și cerințele SIRF-urilor, dar și a Directivelor Europene. Deci și aplicarea acestora de către entitățile autohtone diferă de cele specificate în Bazele conceptuale ale SIRF. De

exemplu, unele caracteristici calitative ale informației financiare nici nu pot fi aplicate la elaborarea situațiilor financiare autohtone: prioritatea economicului asupra juridicului, pragul de semnificație, neutralitatea și altele.

Toți cei trei factori, indicați în tabelul 1 influențează situațiile financiare din Republica Moldova în modul prezentat în privința sistemului continental.

Deoarece pentru majoritatea entităților autohtone sursa de finanțare sunt creditele bancare și situațiile financiare ale acestora sunt orientate mai mult către creditori.

Cât privește factorul fiscal, un exemplu poate fi impunerea de către Codul fiscal a recunoașterii mijloacelor fixe în baza unui quantum și apariția noțiunii de obiecte de mică valoare și scurtă durată, fapt care nu întâlnim în cadrul SIFR-urilor. Există și alte cazuri de influență a fiscalității asupra situațiilor financiare.

Însă cea mai semnificativă influență asupra contabilității și respectiv a situațiilor financiare din Republica Moldova are factorul juridic, ceea ce se confirmă prin:

- reglementarea acestora printr-o lege specială;
- elaborarea SNC detaliate, care au caracter de acte normative;
- elaborarea SNC și aprobarea acestora de către organul guvernamental – Ministerul Finanțelor, fără participarea organului profesionist contabil (ACAP);
- formatul standard (unificat) al situațiilor financiare;
- prezentarea unor poziții din bilanț în alt mod decât cel prevăzut de SIFR-uri, cum ar fi: evaluarea resurselor naturale, nerecunoașterea entităților controlate în comun, a unor pierderi eventuale, etc.

Totuși, situațiile financiare care vor fi elaborate conform prevederilor prevăzute în cadrul celei de a doua reforme contabile din Republica Moldova sunt mai aproape de cerințele SIFR-urilor, decât cele anterioare și, respectiv, informațiile prezentate în ele vor satisface într-o măsură mai mare cerințele utilizatorilor în vederea adoptării deciziilor corecte și eficiente.

Bibliografie

1. Legea Contabilității. Monitorul oficial al RM, nr.90-93 din 29.06.2007.
2. Standardele Internaționale de Raportare Financiară (versiunea 2011). www.mf.gov.md
3. Tabără N., Horomnea E., Mircea M.-C. Contabilitate internațională, Iași, TIPO Moldova, 2010.
4. Țurcanu V., Golocialova I., Ștahovschi A. Contabilitatea internațională, Chișinău, ASEM, 2008.